

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1A
2513 AA Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2021-0000007029

Bijlage 1
Onderzoek naar de inkomens-
en vermogenspositie van
huishoudens met een lid met
een beperking of chronische
aandoening over de periode
2016-2018

Datum 08-04-2021
Betreft Ontwikkeling van de financiële positie van huishoudens
met mensen met een beperking

In het debat over de voortgang van de implementatie van het VN-verdrag Handicap op 19 december 2019 heeft uw Kamer met de motie Van der Graaf c.s. verzocht tot nader onderzoek naar de ontwikkeling van de financiële positie van huishoudens met een lid met een beperking.¹ De motie vraagt om hierbij zowel naar inkomsten als uitgaven te kijken en ook in te gaan op de effecten van armoede op maatschappelijke participatie.

Deze motie is ingevuld door onderzoek op basis van micro-data, waarin een uitgebreider beeld wordt geschetst van de financiële positie van huishoudens met een lid met een chronische aandoening of beperking dan eerder beschikbaar was. In deze brief vindt u de conclusies van dit onderzoek, het volledige onderzoek is toegevoegd als bijlage.

Op basis van de micro-data is de financiële positie in beeld gebracht voor huishoudens zonder gezinsleden boven de AOW-gerechtigde leeftijd. Dit is noodzakelijk voor een goede vergelijking tussen groepen, aangezien mensen met een chronische aandoening of beperking gemiddeld ouder zijn dan mensen zonder chronische aandoening of beperking. Een hogere gemiddelde leeftijd zorgt immers voor een lager gemiddeld inkomen (het gemiddelde inkomen van gepensioneerden ligt lager dan van mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd) en juist een hoger vermogen (ouderen hebben gemiddeld een hoger vermogen dan jongeren).

Bevindingen

Nederland kende in 2016 circa 5,6 miljoen huishoudens zonder gezinsleden boven de AOW-gerechtigde leeftijd, waarvan in ruim 3,8 miljoen minimaal één lid van het huishouden een bepaalde soort chronische aandoening of beperking heeft. Lichamelijke aandoeningen komen het meest voor in Nederlandse huishoudens, gevolgd door zintuiglijke en psychische aandoeningen of beperkingen. Het aantal huishoudens met een lid met een verstandelijke beperking is gering.

Uit de analyse van de financiële positie van huishoudens met een lid met een chronische aandoening of beperking rijst een gemengd beeld. Met een groot deel van de huishoudens lijkt het financieel goed te gaan, vooral wanneer het gaat om huishoudens met een lid met een lichamelijke beperking. Het gemiddelde inkomen

¹ Tweede Kamer, 2019-2020, 24 170, nr. 214. Motie ingediend door de Kamerleden Van der Graaf, Segers (beiden CU), Kerstens (PvdA), Renkema (GroenLinks) en Van den Berg (CDA).

en vermogen van deze groep is hoger dan de groep huishoudens zonder beperking. Dat lijkt voor een belangrijk deel samen te hangen met de relatief hogere leeftijd. Huishoudens waarin psychische of verstandelijke aandoeningen voorkomen zijn gemiddeld financieel minder goed af. Een relatief groot deel van deze huishoudens heeft een laag inkomen, weinig vermogen en een groot risico op armoede. De financiële positie van deze groep lijkt overeen te komen met huishoudens die leven van een bijstandsuitkering.

Datum
08-04-2021
Onze referentie
2021-0000007029

Figuur: Aandeel huishoudens ≤66 jaar naar inkomenskwintiel, 2018

Bron: CBS-microdata, bewerking door het ministerie van SZW.

Een kanttekening bij de resultaten is dat eventuele gemeentelijke voorzieningen waarop een huishouden aanspraak kan doen niet in de cijfers zitten. Bijvoorbeeld, het Nibud constateert dat het effect van gemeentelijk beleid aanzienlijk kan zijn. Daarom geven de resultaten uit het microdata-onderzoek een onvolledige, en daarmee te negatieve weergave van de werkelijke financiële positie van huishoudens, in gevallen waar sprake is van gemeentelijke ondersteuning.

Een ander aandachtspunt is dat de gevolgen van de Covid-19-pandemie op de inkomens- en vermogenspositie van huishoudens buiten de onderzoeksperiode vallen. Hierdoor is niet vastgesteld of, en zo ja in welke mate, de gevolgen van de coronacrisis anders neerslaan bij huishoudens met of zonder lid met een chronische aandoening of een beperking.

Afsluitend

Het beeld is dat van een gevarieerde samenstelling van huishoudens, waarbij de financiële positie van huishoudens met een lichamelijke beperking zelfs iets positiever is dan van huishoudens zonder lid met lichamelijke beperking. De financiële positie van huishoudens waarin psychische aandoeningen of een verstandelijke beperking voorkomen blijft daarbij achter. In voorkomende situaties kan het lastig zijn om rond te komen, ondanks brede inzet door kabinet en gemeenten. Het kabinet voert, mede via het programma Onbeperkt meedoen! en in samenwerking met medeoverheden, actief beleid op het ondersteunen van

(huishoudens van) personen met een chronische aandoening of beperking en het wegnemen van barrières bij maatschappelijke participatie. Hierbij houden Rijk en gemeenten vinger aan de pols, ook tegen de achtergrond van coronacrisis.

Datum
08-04-2021

Onze referentie
2021-0000007029

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

W. Koolmees